

SKATTAPOLITIKKUR

ÁKOYRINGAR NÍ

Føroyingar, ið arbeiða og rinda skatt uttanlands, fáa ofta ákoyringar fyri hetta, tá teir eru heima. Høgni Davidsen er DIS'ari, og bæði hann og konan Anna Sofía Næs fáa javnan at vita, at tey snúta upp á onnur. Tey skilja væl, at fólk halda skipanina vera órættvísa, men halda tað hinvegin verða skeivt, at tey persónliga skulu standa til svars fyri eini skattaskipan, ið tey hvørki hava gjørt ella biðið um.

Ingolf S. Olsen

Anna Sofía er næstan fullgingin við fyrsta barninum, og hon og Høgni eru júst flutt í nýggj, snotulig hús í Sørvági við góðum útsýni út á vágna. Inni er sera hugnaligt. Har er snøgt og stílreint, men uttan at vera prangandi. Uttanfyr stendur ein svartur Citroën C5 stationcar.

Ein ung, eydnurík familja við lívinum framman fyri sær, sum er væl fyri, men sum á ongan hátt roynir at hevja seg upp um føroysku meðalfamiljuna í lívsstíli.

Hóast tey óivað hava ráð til tað, um ikki so góð ráð, sum rættiliga nógv onnur halda tey hava.

Tí Høgni er DIS'ari. Hann siglir sum yvirstýrimaður við danska offshore-reiðarinum Esvagt, og fær í næstum uppstigað pappírini, so hann kann mynstra sum skipsførari.

Skilir atfinningar

Lønin er góð, og hon verður betri, um hann fær allar strípurnar á ermuna og fær skip at føra.

Og so rindar hann ikki skatt. Ella tað halda í øllum førum nógv fólk, at hann ikki ger, tí skatturin kemur ikki í føroyska landskassan og enn minni í kommunukassan. Tískil eru tað eisini mong, ið halda, at Høgni nassar upp skattafiggjaðu tænastrurnar her heima.

– Eg skilji heilt óluksálaga væl, at nógv fólk hugsa so, og ákærurnar eru heldur ikki heilt skeivar. Eg rindi runt roknað trý prosent av míni inntøku til ymisk sosial gjöld í Føroyum, eitt nú til Heilsutrygd, Barsilsgrunnin og Arbeidsmarknaðareftirlønargrunnin. Men annars sleppi eg uttan kostnað, sjálvt um eg havi brúk fyri somu almennu tænastrum sum øll onnur. Um alt gongur væl, verður til dømis ikki leingi, áðrenn

vit fáa brúk fyri einum kommunalum dagstovna-plássi, sigur Høgni.

Men kortini nívir tað, tá atfinningarnar verða ov persónligar, og tað verða tær ov ofta.

Prikini pína

– Tað botnar oftast í fávitsku. Nógv halda, at vit bara sleppa undan at gjalda skatt. Men DIS er ein nettolønarskipan, har reiðarið fær skattin sum almennan stuðul. Stóð tað til mín, vildi eg heldur enn fegin, at skatturin fór til land og kommunu í Føroyum, men eg havi hvørki gjørt ella biðið um skipanina, og fá tíansheldur onki gjørt við hana, staðfestir Høgni.

Anna Sofía sigur, at hon eisini ofta verður prikað við, at maðurin er DIS'ari.

– Tað eru viðmerkingar, sum “tað mátti ikki veri neyðugt hjá tær at arbeiða, tí maður tín er DIS'ari og sleppur undan at gjalda skatt”. Nógv verður bara sagt

í skemti, men ofta er álvari tó aftanfyr. Eg skilji væl, at fólk halda, at øll eiga at gjalda fyri almennu tænastrurnar, og tað haldi eg eisini sjálv. Men tað er særandi at fáa býttisligar viðmerkingar frá fólki, um at vit snúta. Tey flestu siga tilíkt, tí tey vita ikki betri, men rein øvund er ikki óvanlig. Øvundin rakar øll, sum eru undir øðrum skattaskipanum enn tí føroysku, og sum tiskil kanska sleppa eitt sindur biligari. Men eg haldi, at tey, sum eru óð um hetta, eiga at slappa av og í øllum førum fara eftir bóltinum heldur enn manninum, sigur hon.

Anna Sofía arbeiðir á ellis- og røktarheiminum á Sýnini í Miðvági, men hevur barsilsfarlovni nú.

– Eg gjaldi skatt sum øll onnur, tá eg arbeiði, so tað kann vera irritandi at lurta eftir, um eg skal hoyra ov nógv fyri, at Høgni er DIS'ari, sigur hon.

Ringt at broyta DIS

Høgni heldur tað vera eitt gott hugskot, at landsstýrismaðurin í figgjarmálum nú roynir at fáa broytt norðurlendsku millumlanda skattaavtalurnar, men væntar, at tað verður meira enn trupult at gera broytingar í DIS-skipanini til frama fyri føroyska landskassan og kommunukassarnar.

– Øll hugsanin aftanfyr DIS er, at donsku reiðariini skulu fáa manningaskattin sum ein beinleiðis stuðul. Har er neyvan nakað at koma eftir hjá Jørgeni, men kanska hevur hann størri móguleika við hinum skipanunum. Eydnast tað honum at fáa nakrar skattakrónur heim frá føroyingum, sum sigla ella arbeiða uttanlands, so haldi eg, at pengarnir fyrst og fremst skulu koma kommununum til góðar, tí tær missa mest av verandi støðu, sigur hann.

Ofta hava røddir verið frammi um eisini at krevja

skatt her heima frá føroyingum, sum sigla undir DIS ella øðrum nettolønarskipanum, ella leggja onnur eyka gjöld á teir. Men hesum er Høgni Davidsen staðiliga ímóti.

Fólk rýma

– Vit gjalda jú óbeinleiðis skatt til reiðarið, so tað er skeivt, tá tað ofta verður sagt, at vit heilt sleppa undan at gjalda nakað. Eg haldi tað vera í finasta lagi, at eg skal rinda hasi trý prosentini av lønini fyri sosial gjöld í Føroyum, og eg persónliga hevði kanska eisini klárað at goldið eitt sindur meira. Men nógvir klára tað ikki, tí teir og teirra familjur hava lagt alt lívið til rættis eftir verandi skipan. So eitt er heilt sikkurt, at er ætlanin at dupltskatta DIS'arnar, so rýmir meginparturin av teimum av landinum, slær hann fast.

Hann vísir eisini á, at DIS-skipanin í onkrum førum